

Profesor Dr István Györffy
(1880 — 1959)

W roku 1959 zmarł profesor dr István Györffy członek Polskiego Towarzystwa Botanicznego autor licznych prac o florze Tatr, znany biolog i florysta, a jednocześnie wielki przyjaciel Polski, często publikujący swe prace w *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*. Dzięki uprzejmości Jego syna, prof. Barna Györffy, publikujemy teraz otrzymany życiorys zmarłego, wybitnego botanika węgierskiego wraz z jego fotografią. Prof. B. Györffy pisze, że w papierach zmarłego ojca znalazł kopertę z fotografią i z napisem: „przesłać po mojej śmierci do Polskiego Towarzystwa Botanicznego“. Polskie Towarzystwo Botaniczne spełnia więc jego ostatnie życzenie, żegnając w ten sposób swego czynnego członka i przyjaciela.

ŻYCIOORYS PROFESORA DR ISTVÁN GYÖRFFY'EGO

Profesor István Györffy urodził się w Hidasnémeti niedaleko Koszyc 19 grudnia 1880 r. Po ukończeniu szkoły średniej w roku 1899 zpisał się na Uniwersytet w Koloszwarze i następnie rozpoczął w 1901 r. prace w Dziale Botanicznym Siedmiogrodzkiego Muzeum jako demonstrator. W roku 1903 zostaje asystentem w Instytucie Botanicznym Uniwersytetu, którym kierował w owym czasie prof. V. Borbas. Po otrzymaniu doktoratu w 1904 r. zostaje nauczycielem w szkole podstawowej w Makó (1904—1909), a następnie w gimnazjum w Lőcse (1909—1914).

Jeszcze jako student interesował się anatomią mchów, a jego nauczycielem wprowadzającym go do briologii był Márton Péterfi. Jego pierwsza notatka briologiczna ukazała się już w 1903 r. Po opuszczeniu Koloszwaru pozostawał nadal w kontakcie z wybitnymi briologami. W roku 1904 po raz pierwszy odwiedził Tatry i od tego czasu prawie co roku spędzał tu swoje wakacje. W roku 1905 ożenił się z Irmą Greisiger z Białej Spiskiej, również botaniczką, specjalistką od rodzaju *Euphrasia*. W roku 1912 habilituje się z botaniki na Uniwersytecie w Koloszwarze i w roku 1914, mając już ponad 125 różnych publikacji, powraca

do uniwersytetu jako profesor botaniki ogólnej i pozostaje na tym stanowisku przez 5 lat. W tym czasie wydaje „Botanikai Muzeumi Füzetek“ i „Bryophyta regni Hungariae exiccata“ (I—III, 1915—1919). W 1919 r. Uniwersytet w Koloszwar zostaje przeniesiony czasowo do Budapesztu, gdzie w 1920 r. prof. Györffy ponownie się habilituje z briologii. Po przenesieniu w 1929 r. Uniwersytetu Transylwańskiego do Szegedu, prof. Györffy kieruje Instytutem Botanicznym i Muzeum oraz Ogrodem Botanicznym.

Był on już od szeregu lat członkiem komitetu redakcyjnego „Magyar Botanikai Lapok“ i współpracownikiem szeregu europejskich wydawnictw zielnikowych. Współpracował z „Revue Bryologique et Lichénologique“ oraz wydawał „Acta Biologica pars Botanica“, w 1924 r. utworzył nowe wydawnictwo „Folia Cryptogamica“. Był człowiekiem wielu towarzystw naukowych, ale zawsze na pierwszym miejscu stawiał przynależność swoją do Polskiego Towarzystwa Botanicznego. W roku 1940 został wybrany członkiem korespondentem Węgierskiej Akademii Nauk. W roku 1940 powrócił ze swym Uniwersytetem do Koloszwaru (Cluj) w Siedmiogrodzie, ale po 4 latach w czasie II wojny światowej został ewakuowany i opuścił to miasto po raz drugi na zawsze. Pozostawił tam całą swoją bibliotekę, zbiory i maszynopisy, które odzyskał dopiero po wielu latach. W czasie zawieruchy wojennej przenosił się z miejsca na miejsce i trafił aż do Salzburga. Dopiero w 1946 r. wraca do kraju, do swego syna lekarza w Mátraháza. Do roku 1950, w którym przeszedł na emeryturę, był profesorem przy Wydziale Botanicznym Węgierskiego Muzeum Narodowego. Od roku 1950 mieszkał w Gyula, gdzie po ataku apoplektycznym nie mógł się już więcej poruszać. Zmieniając jeszcze kilka razy miejsce pobytu wreszcie osiadł w 1958 r. w Csákvár. Mimo swego kalectwa zachował całkowite władze umysłowe i do ostatnich swych miesięcy pracował systematycznie przygotowując przede wszystkim swoje podstawowe dzieło „Podręcznik Brioteratologii“. Niestety ze względu na nie sprzyjające okoliczności nie doczekał się wydrukowania swego głównego dzieła życia. Zmarł w szpitalu Székesfehérvár 16 kwietnia 1959 r. i został pochowany w Csákvár.

Prof. B. Györffy nadesłał także pełną bibliografię prac prof. I. Györffy obejmującą 718 pozycji, której ze względu na brak miejsca nie możemy opublikować. Została ona przekazana do Biblioteki PTB.

Prof. Dr István Györffy

(1880 — 1959)

Dr István Györffy, emeritus Professor of Botany, was born at Hidasnémeti, near Kassa (Košice) in 19 December 1880. By the time he went to school, he attended the primary schools Felsömeré and Túrkeve, afterwards he was educated at the grammar school in Sárospatak, then in Arad where he took his finals. In 1899 he entered the University of Kolozsvár (Transylvania), where he became associated first with the Botany Department of the Transylvanian Museum Association, then in 1901 demonstrator, and in 1903 assistant in Botany at the Botanical Institute of the University under Professor A. Richter and Vince Borbás, respectively. Immediately following the earning of his Dr. phil. degree in 1904, he joined the teaching staff of the grammar school in Makó for the period 1904—1909, afterwards teaching at the high school Lőcse from 1909 to 1914.

Already in his first University student years he began at his own interest to study the anatomy of mosses, and he was introduced to the bryological knowledge by Márton Péterfi; his first bryological note appeared in 1903. However, after leaving Kolozsvár he established contacts with the eminent foreign bryologists E. Stolle, V. F. Brotherus, L. Loeske, W. Mönkemeyer, V. Schiffner. It was in 1904 the first time, that he visited the High-Tatra, and since that time he spent his vacation almost every year there. He married Irma Greisiger, the daughter of the town physician in Szepesbélá (Spišká Belá) in 1905; she was also educated at the University Kolozsvár, and she acquired also a reputation in Botany, as a specialist of the genus *Euphrasia*. In 1912 Dr. István Györffy received a habilitation in botany, and especially in bryology, from the University of Kolozsvár, and in 1914, when his botanical publications amounted already over 125, he returned to Kolozsvár as Professor of General Botany at the University, where he remained for five years. There he edited the "Botanikai Muzeumi Füzetek" (1915—1919) and the "Bryophyta regni Hungariae exsiccata" (I—III., 1915—1919). In 1919 the University of Kolozsvár was transferred temporarily to Budapest, where in 1920 he received a habilitation in bryology also from the University of Budapest. In 1929 the University of Transylvania was settled in Szeged, where I. Györffy had to establish a new Botanical Institute and Museum and to found also a Botanical Garden.

He was already since long years a member of the editorial board of the "Magyar Botanikai Lapok", and a collaborator of several European Exsiccatae, and also of the Revue Bryologique et Lichénologique. In

Szeged he edited the "Acta Biologica pars Botanica", and in 1924 he founded the "Folia Cryptogamica". He was a member of several scientific societies, however, he ranked always proudly as the first, the Polskie Towarzystwo Botaniczne. In 1940, he was elected for a correspondent member of the Hungarian Academy of Sciences.

In 1940 he returned with his University to the old town, Kolozsvár-Cluj, in Transylvania, however after four years, when the disorder of the Second World War approached Kolozsvár, following the official evacuation at the end of 1944, he had to leave this town already for the second time -and now- for ever; All his collections, library and manuscripts remained there, and years after he could take possession of them again. Since 1944 he underwent together with his family the whirls of the World War; he was pushed to Keszthely (Lake Balaton), then Magyaróvár, and in 1945 up to Salzburg. At the very end of 1946 he could return again to his own country, and he moved to his son physician in Mátraháza. He served still as a professor of the University of Kolozsvár, however, by a special arrangement assigned to the Botany Department of the Hungarian National Museum, till his retirement in 1950. Since 1950 he lived in Gyula, where he was stricken in 1952 by a severe cerebral apoplexy which compelled him to give up every excursions, collectings, and even his daily short walks for ever. He moved to Józsefszánatorium in 1952, than to Budakeszi in 1957, and finally to Csákvár in 1958. Despite of his lameness he continued his job systematically without any failing in his memory quite up to the last month of his life. With toughness he strived to complete his several manuscripts, especially his great Handbook of Bryoteratology, which he always regarded as his own life's work. The misfortune of this has been, that its appearance coincided with adverse times. The fulfilment of his wish to see his last completed manuscripts published was not granted, and was taken out of his hand by death. He died in the Hospital of Székesfehérvár on 16 April 1959, and he was buried in Csákvár.

Barna Györffy
